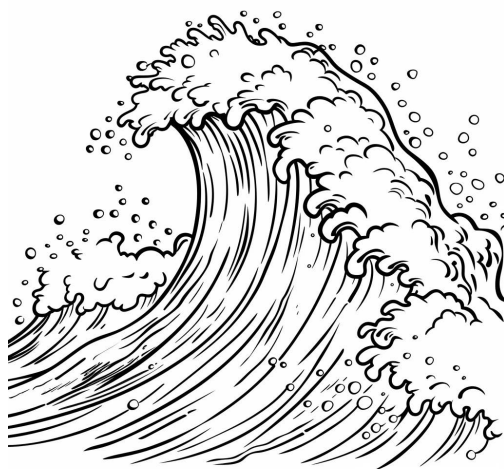


Ecofeminisms Today: Promiscuous Entanglements

03 Οκτωβρίου –
14 Νοεμβρίου 2024

Με έργα των
Maria Antelman,
Hera Büyüктаşciyan,
Betsy Damon,
Regina José Galindo,
Camille Pradon και
Chloé Royer

Επιμέλεια Ελένη Ρήγα



calli
rrhoe

Σίνα 9, 10680 Αθήνα

Τρ, Τετ, Παρ 11 π.μ. – 7 μ.μ.

Πεμ 11 π.μ. – 8 μ.μ.

Σαβ 12 – 4 μ.μ. και κατόπιν ραντεβού

hello@callirrhoe.info

www.callirrhoe.info

Η έκθεση “Ecofeminisms Today: Promiscuous Entanglements” παρουσιάζει καλλιτεχνικές πρακτικές που σχετίζονται με οικολογικά και φεμινιστικά ζητήματα, αμφισβητώντας τις χωρικές, πολιτισμικές και έμφυλες ιεραρχίες που διαμορφώνουν τόσο τις ανθρώπινες όσο και τις μη ανθρώπινες ζωές. Η έκθεση αναδεικνύει τις πολύπλοκες θέσεις γυναικών καλλιτεχνίδων από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές – συμπεριλαμβανομένων του Παγκόσμιου Νότου, της Δυτικής και Ανατολικής Μεσογείου (Λεβάντε) που διαχειρίζονται πολλαπλές, πολυεπίπεδες ταυτότητες. Τα έργα τους αντανakλούν τους τρόπους με τους οποίους τα σώματα, οι τόποι και οι ταυτότητες παραμένουν πάντα αλληλοσυνδεδεμένα, διαπραγματευόμενα χώρους που χαρακτηρίζονται από εξουσία, βία και περιβαλλοντική κατάρρευση.

Η έκθεση “Ecofeminisms Today” διεκδικεί έναν χώρο ρευστότητας και αλληλεξάρτησης, αμφισβητώντας την κυριαρχία της αποικιοκρατικής λογικής και των ενισχυμένων συνόρων. Αυτή η θεματική εξερεύνηση βασίζεται στην οικοφεμινιστική θέση πως η κυριαρχία στη φύση είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την καταπίεση των γυναικών, εξετάζοντας κριτικά πώς οι πολιτισμικές και γεωγραφικές θέσεις διαμορφώνουν την κατανόησή μας για το φύλο, την οικολογία και την αντίσταση.

Επιπλέον, η έκθεση προσκαλεί τους επισκέπτες να μετατοπίσουν την προσοχή τους από την «Ανθρωπόκαινο» στην «Υδρόκαινο» Εποχή, όπως την ορίζει η Αυστραλοσουηδή, επιμελήτρια και συγγραφέας, Δρ. Bronwyn Bailey-Charteris. Πρόκειται για μια λεπτή διαδικασία που δίνει έμφαση στη δύναμη του νερού αντί για εκείνη των ανθρώπων, αμφισβητώντας το κυρίαρχο αφήγημα. Οι καλλιτέχνιδες στην έκθεση χρησιμοποιούν το νερό για να εξετάσουν θέματα όπως η θρέψη, η μεταμόρφωση, η ανθεκτικότητα και η αντίσταση, αμφισβητώντας τα πατριαρχικά συστήματα που επιδιώκουν να ελέγξουν τους φυσικούς πόρους και τα σώματα των γυναικών.

Η έννοια της «αμφίβολης ηθικής» (promiscuity) χρησιμοποιείται παιγνιωδώς σε αυτό το πλαίσιο για να εκφράσει τις πλούσιες, αλληλένδετες και μη γραμμικές αφηγήσεις που ενσωματώνει η οικοφεμινιστική τέχνη. Σε μια προσπάθεια να ξεφύγει από την κατηγοριοποίηση και τον έλεγχο, η έκθεση αναδεικνύει τις σωματικές και βιωμένες εμπειρίες που είναι ένθετες σε αυτά τα έργα. Όπως το νερό που ρέει ελεύθερα, διασχίζοντας σύνορα και συνδέοντας διαφορετικά στοιχεία, η έκθεση υιοθετεί την ιδέα των άτακτων και προκλητικών συνδέσεων, των μπερδεμάτων «αμφιβόλου ηθικής» – αυτών που αφηφούν τις άκαμπτες κατηγορίες και γιορτάζουν τη διαφορετικότητα και την αλληλεξάρτηση.

Στο πλαίσιο της έκθεσης, τα ψηφιακά μοντάζ της Μαρίας Άντελμαν από αναλογικά αρνητικά καταλαμβάνουν έναν μοναδικό χώρο όπου η τεχνολογία, η πνευματικότητα και ο οικοφεμινισμός συγκλίνουν. Ενώ ο οικοφεμινισμός ασκεί κριτική στα πατριαρχικά και στα καπιταλιστικά συστήματα που εκμεταλλεύονται τόσο τις γυναίκες όσο και τη φύση, η Άντελμαν υιοθετεί μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση εξερευνώντας πώς οι τεχνολογικές εξελίξεις διαμορφώνουν τον κόσμο και επηρεάζουν τις αντιλήψεις μας. Αντί για απόλυτη απόρριψη, η πρακτική της εγκολπώνεται σε μια μετά-τεχνο-σαμανική οπτική, αντλώντας έμπνευση από αρχαίες ιδέες για να υποδείξει ότι η τεχνολογία, όπως και οι πνευματικές πρακτικές, μπορεί να χρησιμεύσουν ως ένα ισχυρό εργαλείο για την ίαση, τη σύνδεση και τη μεταμόρφωση. Αντί να «φυσικοποιεί» την τεχνολογία, «τεχνολογικοποιεί» τα σώματα, τους οργανισμούς και τη φύση, αντιμετωπίζοντάς τα ως ζωντανά συστήματα γεμάτα δυναμικότητα. Στο έργο της, τα χέρια, τα τοπία και οι πέτρες λειτουργούν ως μεταφορές για εσωτερικές καταστάσεις και χώρους ίασης, όπου αναδύονται ρευστές σχέσεις μεταξύ των φυσικών και τεχνολογικών πεδίων. Για παράδειγμα, τα χέρια στις εικόνες της δεν συμβολίζουν μόνο την ανθρώπινη επαφή, αλλά και την περίπλοκη αλληλεπίδραση μεταξύ τεχνολογίας και περιβάλλοντος. Οι δυναμικές αλληλεπιδράσεις στα έργα της—οι πέτρες, το νερό, το μητρικό γάλα, τα χέρια που χαϊδεύουν κρυφά τα σώματα νερού—δημιουργούν μια αίσθηση επαναμάγευσης ενώ διευκολύνουν την ίαση και την επανασύνδεση με το «μυθικό χρόνο». Η Άντελμαν αμφισβητεί την έννοια ότι η τεχνολογική πρόοδος αναπόφευκτα αποξενώνει ή να εκμεταλλεύεται· αντίθετα, φαντάζεται την τεχνολογία και τη φύση ως αλληλένδετα συστήματα όπου η καινοτομία βασίζεται σε αρχαία σοφία, προσφέροντας μονοπάτια επανασύνδεσης και νέες προοπτικές για τους σύγχρονους οικοφεμινισμούς.

Το έργο της Hera Büyüktaşciyan, “The Recovery of an Early Water”, ιχνηλατεί την πορεία της Δεξαμενής του Πατριάρχη (γνωστή και ως Κολυμβήθρα του Εζεκία) – μιας αρχαίας δεξαμενής νερού που χρονολογείται από τον 8ο αιώνα π.Χ. – η οποία βρίσκεται στην Παλιά Πόλη της Ιερουσαλήμ. Μετά την κατασκευή της, λόγω του πολέμου με τους Ασσυρίους, ο βασιλιάς που είχε κατασκευάσει τις περισσότερες γνωστές πηγές νερού στην πόλη κατεύθυνε το νερό σε μια υπόγεια σήραγγα, ώστε οι εχθροί του να μην έχουν πρόσβαση σε αυτό και να ηττηθούν. Αυτή η πράξη απόκρυψης του νερού και η διατήρησή του μόνο για τον λαό του, οδήγησαν στην ξήρανση ολόκληρης της υδροδομής που είχε κατασκευάσει μέσα σε λίγα χρόνια – κάτι που συνεχίζεται μέχρι σήμερα, σε συνάρτηση με τις πολιτικές της γης και του νερού. Η Büyüktaşciyan δημιουργεί χειρονομιακά σχέδια πάνω σε αρχαιακές φωτογραφίες από τις αποικιακές αρχαιολογικές αποστολές υπό τη βρετανική ηγεσία το 18ο αιώνα, σε μια εποχή έντονης δυτικής εξερεύνησης της Εγγύς Ανατολής. Σε αυτά τα σχέδια, βλέπουμε το νερό να ρέει πίσω στην πηγή του απροσδόκητα και ορμητικά, πλημμυρίζοντας διαιρεμένες περιοχές και υπενθυμίζοντας τις προσπάθειες διαγραφής της μνήμης. Αυτά τα σχέδια παρουσιάζονται δίπλα σε μια εικόνα από την εγκατάστασή της το 2014 στο πλαίσιο της έκθεσης “The Jerusalem Show VII” με τίτλο “Fractures”, όπου συνεργάστηκε με την τοπική κοινότητα. Ο χώρος της εγκατάστασης έκλεισε λίγο αργότερα, λόγω της κλιμάκωσης της έντασης που προκλήθηκε από το ξέσπασμα του Πολέμου της Γάζας το 2014. Το έργο της αποκτά ιδιαίτερη σημασία σήμερα, όχι μόνο ως μια νέα προσέγγιση στις αποικιακές ιστορίες, αλλά και ως αντανάκλαση της συνεχιζόμενης πολιτικής της γενοκτονίας, του εκτοπισμού, της περιβαλλοντικής καταστροφής και της εργαλειοποίησης του νερού.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, η Betsy Damon έχει επικεντρώσει την τέχνη και τον ακτιβισμό της στο νερό ως βασικό στοιχείο. Τα πρωτοποριακά της έργα, ιδιαίτερα στην Κίνα, εστιάζουν στη διασταύρωση των περιβαλλοντικών τεχνών και του ακτιβισμού, αναδεικνύοντας την ιερότητα και την αναγκαιότητα του νερού για τη διατήρηση της ζωής. Στην παρούσα έκθεση, επιλέγονται φωτογραφίες από τις πρώτες της περφόρμανς “A Meditation with Stones for the Survival of the Planet”, όπου η Damon καλεί τους συμμετέχοντες να αλληλεπιδράσουν με τα φυσικά στοιχεία – συγκεκριμένα τις πέτρες – κατά τη διάρκεια ενός κοινοτικού τελετουργικού. Η ενστικτώδης τοποθέτηση των λίθων σε σημεία που πονούσαν οι άλλοι συμμετέχοντες χωρίς να το γνωρίζουν εκ των προτέρων αντανάκλα μια βαθιά κατανόηση των σωματικών εμπειριών, υποδηλώνοντας μια συλλογική συνείδηση που συντονίζεται με τις οικοφεμινιστικές ιδέες. Αυτή η πρακτική θα μπορούσε να ερμηνευθεί ως μια μορφή πρώιμου οικοφεμινισμού, καθώς όχι μόνο αποκρυσταλλώνει τη φυσική αλληλεπίδραση με τη γη, αλλά αναδεικνύει τους συναισθηματικούς και πνευματικούς δεσμούς που διατηρούμε με τον φυσικό κόσμο—όπου η έννοια του «φυσικού» φέρει από μόνη της πολλά εγγενή, περίπλοκα μπερδέματα.

Το οπτικοακουστικό έργο “Ríos de Gente” της Regina José Galindo αποτελεί μια βαθιά αντανάκλαση των καταστροφικών επιπτώσεων των εξορυκτικών βιομηχανιών τόσο στο περιβάλλον όσο και στις ιθαγενείς κοινότητες της Γουατεμάλας. Αυτή η συλλογική δράση με επικεφαλής τον Abelino Chub Caal και την Galindo, αποτίει φόρο τιμής στους ποταμούς που κάποτε έθρεφαν τη γη και τους ανθρώπους της, οι οποίοι πλέον έχουν εκτραπεί και μολυνθεί στο όνομα του κέρδους. Αφιερωμένο στον Bernardo Caal, υπερασπιστή του νερού, της γης και των ιθαγενών δικαιωμάτων, το έργο αναδεικνύει με συγκινητικό τρόπο τους αγώνες των κοινοτήτων των οποίων οι πόροι έχουν αφαιρεθεί, οδηγώντας στην απώλεια της οικολογικής και πολιτισμικής ταυτότητας. Η δράση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Festival de Libertad para Agua, και συμμετείχαν πάνω από χίλια παιδιά, έφηβοι και γυναίκες από περιοχές που επλήγησαν από τη μονοκαλλιέργεια, τις υδροηλεκτρικές και εξορυκτικές δραστηριότητες. Η Regina José Galindo αναδεικνύει τους αλληλένδετους περιβαλλοντικούς και φυλετικούς αγώνες.

Το φωτογραφικό έργο “Mirroir” της Camille Pradon εξετάζει την περίπλοκη σχέση μεταξύ φωτός και νερού, χρησιμοποιώντας πειραματικές τεχνικές για να αποκαλύψει τη δυναμική αλληλεπίδραση της αντανάκλασης και της απορρόφησης, προσκαλώντας τους επισκέπτες να αναλογιστούν τόσο τις ορατές όσο και τις κρυφές αφηγήσεις κάτω από την επιφάνεια. Ριζωμένη στο μεσογειακό πλαίσιο – ιδιαίτερα ανάμεσα στην Ελλάδα, τη Γαλλία και την Τυνησία – η Pradon αντλεί έμπνευση από την πλούσια οικολογική ποικιλομορφία και την πολιτισμική πολυπλοκότητα της περιοχής, εστιάζοντας σε παραδοσιακές πρακτικές όπως η σπογγαλιεία για να αναδείξει τις διασυνδέσεις μεταξύ των ανθρώπινων, των θαλάσσιων και των ουράνιων σωμάτων. Η χρήση του “γυαλιού”, ενός παραδοσιακού εργαλείου για την ανίχνευση σπόγγων, λειτουργεί ως καταλύτης για να σκεφτούμε το ευρω-μεσογειακό πλαίσιο, την ιστορία, τη γλώσσα, την κίνηση των πληθυσμών, ανθρώπινων και μη ανθρώπινων.

Η τελευταία σειρά έργων της Chloé Royer, “O”, καλεί το κοινό σε μια πολύπλευρη εξερεύνηση των θαλάσσιων ασπόνδυλων αρπακτικών, όπως οι μέδουσες και οι θαλάσσιες ανεμώνες. Αυτά τα γλυπτά – κατασκευασμένα από μέταλλο, μετάξι, χόμα, πηλό και ψεύτικα νύχια – ενσωματώνουν τη δυαδικότητα της ευαλωτότητας και της λαθάνουσας δύναμης, αντικατοπτρίζοντας τις πολυπλοκότητες των περιθωριοποιημένων ταυτοτήτων σε έναν κόσμο σημαδεμένο από την οικολογική κρίση. Θολώνοντας τα όρια μεταξύ ειδών, η Royer αμφισβητεί τις παραδοσιακές κατηγοριοποιήσεις και μας προτρέπει να επανεξετάσουμε τα σώματα που αρνούνται τους παγιωμένους ορισμούς. Η χρήση ψεύτικων νυχιών περιπλέκει σε αυτό το πλαίσιο περαιτέρω αυτόν τον διάλογο, προκαλώντας σκέψεις σχετικά με τα πρότυπα ομορφιάς, τις έμφυλες και φυλετικές ταυτότητες, τη σεξουαλικότητα και την επιθετικότητα.